MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO

Seduta ta' l-10 ta' April, 2003

Citazzjoni Numru. 2448/1999/1

Strand Marine Limited
versus
André Jean Scerri u Matthew Scott

Din il-kaw\a hija dwar proprjetà ta' in[enju tal-ba]ar.
I`-`itazzjoni tg]id illi `ertu Simon Borg Bartolo kien xtara b'*hire purchase* in[enju tal-ba]ar tal-marka *Wellcraft Excel 21DX*, bin-numru ta' re[istrazzjoni XLDAER13A696, u mutur *Evinrude 115HP* ming]and is-so`jetà attri`i b'kuntratt ta' l-4 ta' Settembru 1997. Il-prezz kien ta' tmint elef u mitejn lira (Lm8,200) li kellu jit]allas b'erbg]a u g]oxrin (24) kambjala ta' tliet mija u sebg]a u sebg]in lira u wie]ed u sittin `ente\mu (Lm377.61) kull wa]da, u l-ftehim kien illi s-so`jetà attri`i kellha tibqa' s-sid ta' l-in[enju sakemm Borg Bartolo jkun]allas il-prezz kollu. Borg Bartolo, i\da, qatt ma]allas xejn u g]alhekk is-so`jetà attri`i baqg]et sidt l-in[enju.
Fit-23 ta' Frar 1998 is-so`jetà attri`i fet]et kaw\a kontra Borg Bartolo bi`-`itazzjoni numru 368/1998 u talbet, fost

]wejje[o]ra, illi l-qorti tikkundannah iroddilha l-in[enju bl-a``essorji tieg]u[1]. Waqt li kienet g]adha miexja l-kaw\a, i\da, Borg Bartolo big] l-in[enju lill-konvenuti. In]are[mandat ta' qbid kawtelatorju numru 403/1998 u l-in[enju nqabad u qieg]ed jin\amm minn kunsinnatarju.
Billi l-konvenuti qeg]din jivvantaw drittijiet fuq l-in[enju, is-so`jetà attri`i fet]et din il-kaw\a u qieg]da titlob illi l-qorti:
1. tg]id illi l-in[enju tal-ba]ar u l-mutur fuq imsemmija huma proprjetà tas-so`jetà attri`i; u
2. tikkundanna lill-konvenuti jroddu lill-attri`i l-pussess ta' l-in[enju, il-mutur u l-a``essorji tag]hom fi \mien qasir li jing]atalhom.
Talbet ukoll l-ispejje\ tal-kaw\a.
Il-konvenuti ressqu dawn l-e``ezzjonijiet:
1. l-in[enju u l-mutur huma proprjetà tal-konvenuti, kif juri `-`ertifikat ta' re[istrazzjoni tat-18 ta' Mejju 1999 ma]ru[mill-Awtorità Marittima;
2. l-in[enju kien inxtara ming]and Simon Borg fil-15 t'Ottubru 1997, skond *bill of sale* tal-15 t'Ottubru 1997, re[istrat ma' l-Awtorità Marittima fit-8 ta' Mejju 1998;
3. l-in[enju huwa wkoll assikurat ma' *Citadel Insurance*;
4. il-konvenuti kienu m`a]]da mill-pussess ta' l-in[enju g]ax is-so`jetà attri`i, abu\ivament, kisbet i-]ru[ta' mandat ta' qbid kawterlatorju numru 403/1998, u l-in[enju n[abar mill-ba]ar u ng]ata lil kunsinnatarju; u
5. il-konvenuti sofrew danni min]abba fl-g]emil illegali tas-so`jetà attri`i, u qeg]din jinqdew bil-kaw\a mibdija mis-so`jetà attri`i biex iressqu kontro-talba.
G]all-g]anijiet tal-kontro-talba l-konvenuti re[g]u fissru illi huma s-sidien ta' l-in[enju, li huwa re[istrat f'isimhom ma' l-Awtorità Marittima, illi s-so`jetà attri`i abu\ivament kisbet il-]ru[ta' mandat kawtelatorju ta' qbid numru 403/1998 fl-ismijiet ***Strand Marine Ltd versus*** **Simon Borg Bartolo**, u illi bis-sa]]a ta' dak il-mandat l-in[enju fit-2 ta' Lulju 1999 in[abar mill-ba]ar u ng]ata lil kunsinnatarju. Matul is-sajf ta' l-1999 il-konvenuti]allsu g]all-assikurazzjoni, g]ar-re[istrazzjoni u g]al post g]all-irbit, u]allsu wkoll spejje\ o]ra, barra milli kellhom jikru dg]ajsa o]ra. Billi qeg]din ig]idu illi s-so`jetà attri`i g]andha tag]mel tajjeb g]ad-danni illi sofrew min]abba l-g]emil abu\iv tag]ha, u g]andha wkoll

[1] Din il-kaw\a nqatg]et minn din il-qorti fis-7 ta' Marzu 1993.

t]allas penali talli bil-mandat ta’ qbid qabdet]wejje[li huma ta’ terzi u mhux tad-debitur, il-konvenuti g]amlu dawn il-kontro-talbiet u talbu illi l-qorti:
1. tg]id illi l-konvenuti huma s-sidien ta’ l-in[enju, li huwa re[istrat f’isimhom ma’ l-Awtorità Marittima;
2. tordna lis-so`jetà attri`i trodd l-in[enju u l-mutur lill-konvenuti fi \mien qasir u perentorju;
3. tg]id illi s-so`jetà attri`i g]andha twie[eb g]ad-danni li sofrew il-konvenuti min]abba fl-esekuzzjoni tal-mandat numru 403/1998;
4. tillikwida dawn id-danni;
5. tikkundanna lis-so`jetà attri`i t]allas id-danni hekk likwidati; u
6. tikkundanna lis-so`jetà attri`i t]allas ukoll penali li ti[i likwidata mill-qorti ta]t l-art. 836(8) tal-Kodi`i ta’ Organizzazzjoni u Pro`edura ~ivili billi l-mandat kien esekwit fuq proprjetà tal-konvenuti.
Talbu wkoll l-ispejje\.
G]al dawn il-kontro-talbiet, is-so`jetà attri`i ressqet dawn l-e``ezzjonijiet:
1. ir-rikonvenzjoni mill-konvenut Matthew Scott ma tiswiex g]ax dan il-konvenut huwa kontuma`i fl-atti ta`-`itazzjoni;
2. i`-`ertifikat ma]ru[mill-Awtorità Marittima ma hux prova “inkonfutabbli” tal-proprjetà i\da biss g]arfien mill-awtorità ta’ min hu responsabbli g]all-in[enju;
3. il-konvenuti ma xtrawx l-in[enju i\da jippretendu illi sar tag]hom g]ax kienu silfu xi flus lil Simon Borg Bartolo, u biex i]arsu l-jedd tag]hom g]ar-radd tal-flus mislufa kisbu `-`ertifikat ta’ re[istrazzjoni; billi Borg Bartolo ma]allashomx, qeg]din jippretendu illi l-in[enju sar tag]hom;
4. f’kull ka\ Borg Bartolo ma setax jiddisponi minn]a[a li ma kinitx tieg]u;
5. in-negozju bejn Borg Bartolo u l-konvenuti huwa milqut b’vi\\ju li ma jissewwiex, g]ax kien hemm u\ura li to]loq kaw\a ille`ita; u
6. is-so`jetà attri`i ma g]andhiex twie[eb g]ad-danni li jg]idu li [arrbu l-konvenuti g]ax l-in[enju [ie f’idejn il-konvenuti ming]ajr titolu li jiswa fil-li[i.
Din il-kaw\a nstemg]et flimkien ma`-`itazzjoni numru 368/1998 fl-ismijiet ***Strand Marine Limited versus*** **Simon Borg Bartolo**; dik il-kaw\a nqatg]et fis-7 ta’ Marzu 2003, u l-qorti kienet laqg]et it-talba tas-so`jetà attri`i biex

tikkundanna lil Borg Bartolo jroddilha l-in[enju tal-ba]ar li dwaru saret ukoll din il-kaw\a tallum.

Il-fatti li wasslu g]all-kaw\a tallum [raw hekk:

B'kitba privata ta' l-4 ta' Settembru 1997[2] is-so`jetà attri`i kienet bieg]et in[enju tal-ba]ar lil `ertu Simon Borg Bartolo. Il-prezz kien ta' tmint elef u mitejn lira (Lm8,200), u kienu stipulati dawn il-pattijiet:

Payment will be by signed bills of exchange in 24 monthly payments of Lm374.61, starting on the 21/09/97 inclusive of 9% interest and Lm2.00 charges per bill of exchange. The rate of interest will fluctuate according to the Mid Med Bank rates applicable at the time. Failure to honour three consecutive bills will result in an automatic forfeiture of the abovementioned boat unless Strand Marine Limited agrees in writing to any alternative payment arrangements beforehand with the owner.

It is also hereby agreed that the above boat will remain the property of Strand Marine Limited until fully paid and the buyer also cannot sell, lend or charter the above boat without the prior consent of Strand Marine Limited until it is fully paid.

Minkejja dan il-ftehim, u qabel ma kien]allas xejn, Borg Bartolo b'kitba ta' l-14 t'Ottubru 1997[3] ta l-in[enju b'rahan lill-konvenut André Scerri biex jag]mel tajjeb g]al self u mg]axijiet ta' tlitt elef mija u]amsin lira (Lm3,150) li Borg Bartolo kien issellef ming]and il-konvenut Scerri. B'att ta' bejg] (*bill of sale*) li j[ib id-data tal-g]ada, il-15 t'Ottubru 1997[4], imbag]ad, Borg Bartolo big] l-in[enju lill-konvenut Scerri. Saret id-dikjarazzjoni tat-trasferiment lill-Awtorità Marittima fit-8 ta' Mejju 1998[5], u fit-18 ta' Mejju 1999 in]are[`ertifikat tar-re[istrazzjoni lill-konvenuti Scerri u Scott flimkien b]ala sidien[6].

Huwa `ar illi kemm meta rahan kif ukoll meta big] lill-konvenut Scerri, Borg Bartolo mexa bi ksur tal-ftehim li kellu mas-so`jetà attri`i, u g]amel approprjazzjoni indebita

2 *Fol*. 5 fl-atti tal-pro`ess 368/1998.

3 *Fol*. 35 fl-atti tal-pro`ess 368/1998.

4 *Fol*. 18.

5 *Fol*. 19.

6 *Fol*. 17.

ta’]wejje[is-so`jetà attri`i. Billi, i\da, l-konvenuti ma kinux parti fil-ftehim bejn is-so`jetà attri`i u Borg Bartolo, qeg]din ig]idu illi l-bejg] lilhom kien jiswa.

Il-kwistjoni f’din il-kaw\a g]alhekk hija jekk il-bejg] ta’ *res aliena* li kien sar minn Borg Bartolo lill-konvenuti jiswiex quddiem is-so`jetà attri`i.

Ir-relazzjoni bejn il-partijiet fil-kaw\a tallum ma hix personali i\da *propter rem*. Il-kwistjoni jekk quddiem is-so`jetà attri`i l-konvenuti jistg]ux jitqiesu li kisbu l-proprjetà fil-]a[a tas-so`jetà attri`i mixtrija ming]and terzi hija regolata bl-art. 558 tal-Kodi`i ~ivili:

558. (1) G]al dawk li huma]wejje[mobbli minnhom infishom, jew titoli g]all-purtatur, il-pussess g]andu, favur it-terzi ta’ bona fidi, l-effett stess tat-titolu, bla]sara tad-disposizzjonijiet ta’ kull li[i o]ra g]al dawk li huma bastimenti.

L-artikolu stess jo]loq e``ezzjoni, g]all-principju [enerali illi l-pussess ta’]a[a mobbli jiswa daqs titolu, fil-ka\ ta’ bastimenti g]ax il-bastimenti huma parti minn dik il-klassi spe`jali ta’ mobbli msej]a “mobbli re[istrati”.

Id-distinzjoni bejn mobbli u immobbli, b]al dik tad-Dritt Ruman bejn *res mancipi* u *res nec mancipi*, hija mibnija fuq kriterju ekonomiku: il-]wejje[immobbli jitqiesu illi jiswew aktar mill-]wejje[mobbli, u l-valur tag]hom i\omm aktar, waqt illi *res mobilis res vilis*. G]alhekk, filwaqt illi t-trasferiment ta’]wejje[immobbli je]tie[mhux biss il-forma ta’ l-att pubbliku i\da wkoll, biex ikun jiswa quddiem terzi, il-pubbli`ità permezz tar-re[istrazzjoni[7], fil-ka\ ta’]wejje[mobbli, g]ax dawn jiswew anqas, ma hix me]tie[a dik il-formalità u *traditio* hija bi\\ejjed biex tg]addi l-proprjetà.

Madankollu, hemm xi]wejje[mobbli illi ma humiex *res vilis* u, billi l-valur tag]hom ma huwiex \g]ir, il-li[i tqeg]edhom ta]t ir-*regime* ta’ “mobbli re[istrati” u, biex tg]addi l-proprjetà fihom, hija me]tie[a l-formalità u l-pubbli`ità li aktar tixbah lil dak li jg]odd g]all-]wejje[immobbli milli g]all-bqija tal-mobbli.

Fost dawn il-mobbli re[istrati hemm il-bastimenti, u biex tg]addi l-proprjetà fil-bastimenti bejn il-partijiet huwa me]tie[l-att tal-bejg] kif imfisser fl-art. 32 ta’ l-Att dwar il-

---

[7] Art. 996, Kod. ~iv.

Bastimenti Merkantili[8], u, biex it-trasferiment ikun jiswa wkoll quddiem terzi, hija me]tie[a r-re[istrazzjoni skond l-art. 34 ta' l-istess Att wara li tkun saret id-dikjarazzjoni ta' trasferiment skond l-art. 33.

Dan ifisser illi, quddiem is-so`jetà attri`i, il-waqt meta l-konvenuti setg]u kisbu l-proprjetà — u meta, g]alhekk, ladarba l-bejg] kien ta' *res aliena*, kienet me]tie[a l-*bona fides* fix-xerrej biex il-proprjetà tg]addi skond l-art. 558 tal-Kodi`i ~ivili — kien il-waqt tar-re[istrazzjoni, u mhux il-waqt meta sar, jew jidher li sar, l-att tal-bejg].

Ir-Re[istratur-{enerali ta' Bastimenti u Ba]rin g]andu jirre[istra t-trasferiment, skond l-art. 34 tal-Kap. 234, "sewwa sew" kif jir`ievi d-dikjarazzjoni ta' trasferiment. Id-data fuq id-dikjarazzjoni ta' trasferiment hija t-8 ta' Mejju 1998[9], i\da r-re[istrazzjoni saret sena wara, fit-18 ta' Mejju 1999[10]. Jidher illi d-dikjarazzjoni, g]alkemm saret fit-8 ta' Mejju 1998, ing]atat lill-Awtorità Marittima fit-18 ta' Mejju 1999 g]ax kien dakinhar illi sar il-]las tad-dritt relativ[11]. L-assikurazzjoni fuq isem il-konvenuti wkoll saret b'se]] mis-17 ta' Mejju 1999[12].

Jidher g]alhekk illi, g]al ra[unijiet tag]hom, il-konvenuti mhux biss damu — mill-15 t'Ottubru 1997 sat-8 ta' Mejju 1998 — biex g]amlu d-dikjarazzjoni wara l-att tal-bejg] i\da damu wkoll — mit-8 ta' Mejju 1998 sat-18 ta' Mejju 1999 — biex taw id-dikjarazzjoni lill-Awtorità Marittima.

G]all-g]anijiet ta' din il-kaw\a dan kollu jfisser illi d-data meta l-konvenuti kellhom ikunu *in bona fide* biex setg]u jiksbu l-proprjetà ta']wejje[ ]addie]or bis-sa]]a ta' l-art. 558 tal-Kodi`i ~ivili hija t-18 ta' Mejju 1999.

Il-konvenut Scerri stqarr illi kien f'{unju ta' l-1998 illi hu kien mg]arraf mis-so`jetà attri`i illi Borg Bartolo ma setax ibig] l-in[enju g]ax lilha kien g]adu ma]allashiex[13]. Dan huwa qabel id-data relevanti g]all-g]anijiet ta' din il-kaw\a.

---

8 Kap. 234.

9 *Fol.* 19.

10 *Fol.* 17.

11 *Fol.* 16.

12 *Fol.* 20.

13 Ara x-xhieda ta' André Jean Scerri fis-seduta tas-16 ta' Marzu 2001, *fol.* 56.

Barra minn hekk, din il-qorti hija wkoll sodisfatta illi l-konvenuti kienu jafu]afna qabel, qabel ukoll ma saret id-dikjarazzjoni ta' trasferiment fit-8 ta' Mejju 1998, u *cioè* f'Marzu ta' l-1998, meta sar il-*boat show* ta' dik is-sena[14], skond kif xehdu Pierre Trevors[15] u Steve Calleja[16]. Meta l-qorti staqsiet direttament lill-konvenut Scerri jekk kienx jaf, [à qabel ma saret id-dikjarazzjoni ta' trasferiment fit-8 ta' Mejju 1998, bil-kwistjoni bejn is-so`jetà attri`i u Borg Bartolo, darbtejn fittex li ja]rab il-mistoqsija. Fl-a]]ar qal illi ma kienx jaf, i\da l-qorti ma temmnux.

F'kull ka\, il-konvenuti \gur kienu jafu qabel ma saret ir-re[istrazzjoni, kif stqarr Scerri stess.

Ladarba, fil-waqt relevanti, il-konvenuti ma kinux *in bona fide*, il-proprjetà ma g]addietx g]andhom, u s-sid baqg]et is-so`jetà attri`i.

Fin-nota ta' osservazzjonijiet tag]hom il-konvenuti qalu illi s-so`jetà attri`i ma hix qieg]da tfittex li t]assar l-att tal-bejg] bejn Borg Bartolo u l-konvenuti. L-att tal-bejg], i\da, huwa *res inter alios acta* g]all-attri`i, u ma g]andhiex g]alfejn titlob li jit]assar. Il-jedd tag]ha huwa *in re* u ma jintlaqatx minn kuntratt bejn terzi meta, g]ar-ra[uni li rajna fuq, dak il-kuntratt ma jg]addix proprjetà *erga omnes*.

Billi hija s-so`jetà attri`i is-sid ta' l-in[enju, it-talbiet tag]ha g]andhom jintlaqg]u u l-kontro-talbiet tal-konvenuti g]andhom ji[u mi`]uda.

Il-qorti g]alhekk taqta' l-kaw\a billi, wara li ti`]ad il-kontro-talbiet tal-konvenuti u ti`]ad ukoll l-e``ezzjonijiet tag]hom, tg]id illi l-in[enju tal-ba]ar tal-marka *Wellcraft Excel 21DX*, bin-numru ta' re[istrazzjoni XLDAER13A696, u l-mutur *Evinrude 115HP*, bl-a``essorji relativi, huma proprjetà tas-so`jetà attri`i u tikkundanna lill-konvenuti jroddu l-pussess ta' l-istess in[enju bil-mutur u a``essorji lis-so`jetà attri`i fi \mien xahar millum. Billi dawn il-]wejje[[à huma maqbudin bis-sa]]a ta' mandat ta' qbid, il-qorti tordna illi jin]elsu favur is-so`jetà attri`i.

Il-konvenuti g]andhom i]allsu l-ispejje\ [udizzjarji kollha.

---

14 *Fol.* 99.

15 Ara x-xhieda ta' Pierre Trevors fis-seduta tas-16 ta' Marzu 2001, *fol.* 79.

16 Ara x-xhieda ta' Steve Calleja fis-seduta tas-16 ta' Marzu 2001, *fol.* 82.

---------------------------------TMIEM---------------------------------